

Uz višegodišnji kontinuitet izlaženja i ovaj svezak kroz četiri izvorna znanstvena rada donosi brojne nove znanstvene spoznaje, a kroz prikaze triju knjiga, po jednoga godišnjaka i zbornika te jednoga znanstvenoga skupa iznosi rezultate istraživačkih poduhvata. Publikacija je još jedan prilog bogatom historiografskom korpusu publiciranih djela o povijesti zapadne Hrvatske.

Jasenko Zekić

***Histria archaeologica*, sv. 48/2017, Pula 2018., 207 str.**

Najnoviji broj časopisa Arheološkoga muzeja Istre *Histria archaeologica* na 207 stranica donosi četiri izvorna znanstvena članka, jedno prethodno priopćenje – *novitates*, jedan pregledni znanstveni članak i dva stručna članka. Svi su radovi dvojno recenzirani, recenzenti su iz Hrvatske i inozemstva, a njihova su imena abecednim redom navedena u impresumu.

Mia Čujkević-Plečko i Ivor Karavanić potpisuju članak „Urezani nalazi Šandalje II“ (5–20). U preglednom znanstvenom radu obrađen je materijal iz gornjopaleolitičkih slojeva Šandalje II, gdje je pronađeno osam urezanih predmeta. Autori navode da postoje različite interpretacije za urezane nalaze, a u radu je ponuđena mogućnost da se radi o predmetima sa simboličkim značenjem.

U izvornom znanstvenom članku „*Melisoco Sacrum* – dva nova natpisa iz jame Golubinčine kraj Krnice“ (21–27) Robert Matijašić i Silvana Petešić predstavljaju dva najnovija nalaza antičkih, rimskodobnih zavjetnih žrtvenika posvećenih Melisoku (*Melisocus*, *Melosocus*), jedinom dosad zabilježenom muškom božanstvu među histarskim kultovima.

Romuald Zlatunić i Aleksandra Mahić u prethodnom priopćenju „Rezultati arheoloških istraživanja na području De Villeovog uspona i nove spoznaje o rimskoj uličnoj komunikaciji, kanalizacijskom sustavu i stambenim objektima u starogradskoj jezgri Pule“ (29–54) donose pregled rezultata arheoloških istraživanja provedenih tijekom 2016. i 2017. godine. Tada su istraženi i ostaci zidanih struktura iz novijega razdoblja te aktivni austro-ugarski zidani kanal s kaskadnim šahtom, koji se vezao na rimsku kanalizaciju u Ulici Sergijevaca.

U izvornom znanstvenom članku „Staklo iz četvrti sv. Teodora u Puli“ (55-118) Vendi Jukić Buča predstavlja nalaze staklenih artefakata datiranih od razdoblja antike do novoga vijeka, nađenih tijekom arheoloških istraživanja 2005. u gornjim slojevima lokaliteta u četvrti sv. Teodora u Puli. Navodi da se određeni stakleni ulomci mogu pripisati sepulkralnom kontekstu te liturgijskoj funkciji i inventaru crkve s grobljem koja je postojala na tom lokalitetu.

Tatjana Bradara u izvornom znanstvenom članku „Zvona iz Arheološkog muzeja Istre u Puli“ (119-150) iznosi podatke pronađene u arhivama Dokumentacijskoga odjela Arheološkoga muzeja Istre i dokumentaciji Muzeja grada Pazina, koji se u najvećem dijelu odnose na restituciju zvona. Posebna je pozornost posvećena zvonu majstorâ Bela i Vivencija iz druge četvrtine 14. stoljeća, pronađenom prilikom arheološkoga istraživanja podrumskih prostorija Arheološkoga muzeja Istre.

Arheolozi Međunarodnoga centra za podvodnu arheologiju u Zadru Luka Bekić, Roman Scholz i Mladen Pešić istraživali su podmorje kod otoka Verude ujesen 2013., na dubini od oko šest metara. Tom je prilikom pronađena gomila balastnoga kamena koja je izgledala kao brodolom. Ispod te gomile otkriveni su arheološki artefakti i ostaci strukture drvenoga broda. Za potrebe projekta razvijen je potpuno nov sustav digitalne fotogrametrijske dokumentacije, koji je i rabljen tijekom iskopavanja u proljeće 2016. Tako je otkrivena kompletna drvena konstrukcija i izrađen vrlo precizan 3D model i nacrt. Pronađeni su i mnogi artefakti, a čini se da je brod nosio teret otpadnoga metala, uglavnom kositra i bakra te nekih poluproizvoda od bakra i bronce. Nalazom nekoliko sitnih krhotina ranonovovjekovne keramike i stakla datiran je u drugu polovicu 16. i početak 17. stoljeća. Svoje su istraživanje predstavili u izvornom znanstvenom radu „Fotobazirane dokumentacijske metode u podvodnoj arheologiji na primjeru brodoloma kod otoka Veruda blizu Pule“ (151-168).

U stručnom članku „Projekt zaštite rimskog šivanog broda Pula 2: od mulja do ponovnog sjaja“ (169-191) Ida Koncani Uhač, Monika Petrović i Andrea Sardoz prikazuju dosad realizirane poslove u okviru tekućega projekta konzervacije rimskih šivanih brodova iz Pule od otkrića te istraživanja u 2013. pa sve do okončanja postupka konzervacije u proljeće 2017. godine. Poslovi odradjeni kroz to razdoblje odnose se na cjelokupan proces od arheološkoga istraživanja nalaza broda Pula 2 i postupka desalinizacije, odnosno

odstranjivanja topivih soli, do izrade odgovarajuće transportne ambalaže te pakiranja i prijevoza brodskih ostataka u laboratorij ARC-Nucleart u Grenobleu te konačno na konzervatorski postupak.

Svezak zaključuje stručni članak „Prikupljanje, obrada i vođenje sekundarne dokumentacije u Arheološkom muzeju Istre na primjeru fondova Izložbe, Izdavačka djelatnost i Posebna događanja“ (193-204) Irene Buršić, u kojemu se prikazuje važnost prikupljanja dokumentacijske građe. Uz kratak povijesni pregled vođenja dokumentacije, autorica nas upoznaje s radom sa sekundarnom dokumentacijom kroz načine pohrane, obrade i vođenja fondova Izložbe, Izdavačka djelatnost te Posebna događanja, od ručnoga vođenja inventarnih knjiga do računalne obrade muzejske dokumentacije.

Na kraju prikaza važno je napomenuti da, uz većinu članaka koji su tematski vezani za arheologiju i umjetnost s istarskoga i kvarnerskoga područja, posebnu važnost časopisu daju i teme stručnoga rada restauratorskoga, dokumentacijskoga i drugih odjela koji nisu usko vezani za arheologiju, ali s kojima arheologija usko surađuje. Treba istaknuti i da su svi tekstovi dvojezični, tako što tekst na hrvatskom usporedno prati tekst na engleskom jeziku, što časopisu daje dodatnu vrijednost i mogućnost njegova čitanja na puno širem području od lokalnoga.

Adriana Gri Štorga

***Ricerche sociali*, sv. 25, Rovinj-Rovigno 2018., 119 str.**

Dvadeset i peti broj časopisa *Ricerche sociali*, u izdanju rovinjskoga Centra za povijesna istraživanja te pod uredničkom palicom Silvana Zillija, na 119 stranica donosi četiri izvorna znanstvena rada i jedan sažetak izlaganja Ezija Giuricina s okrugloga stola *Il bilinguismo visivo a Fiume – prospettive per una Fiume/Rijeka, porto delle diversità 2020*.

Časopis otvara Gabriele Paleari s Nottingham Trent Universityja radom na engleskom jeziku „Autochthonous «Italianness» Beyond Italy’s National Border in Istria in Slovenia, Istria and Dalmatia in Croatia, the Mouth of Cattaro in Montenegro and Switzerland’s Italian Grisons“ (7-59). Autor se bavi mogućnošću primjenjivosti koncepta nacije i „talijanstva“ na područjima izvan sadašnjih granica Italije, ondje gdje postoji autohtona